

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสภาพปัจจุบันที่ประชากรมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น แต่ทรัพยากรกลับมีจำนวน
เท่าเดิมหรือบางอย่างน้อยลง เพราะถูกใช้หรือถูกทำลายไปมาก วิทยาการและเทคโนโลยี
มีบทบาทในชีวิตคนทั่วไปมากขึ้น มีการผสมผสานของวัฒนธรรมต่าง ๆ กับวัฒนธรรมท้องถิ่น
มากขึ้น อีกทั้งแรงกดดันทางการ เมืองและทางเศรษฐกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ
ทำให้ประชาชนไทยจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป และ
สืบเนื่องจากสภาพเหล่านี้เองทำให้วงการศึกษามีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงตาม
ไปทั่ว วิธีการจัดการ เรียนการสอนแบบเดิมที่ยึดวิธีการบอก การบรรยาย และให้ผู้เรียน
ท่องจำจากตำราจึง ไม่เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน ทั้งนี้เนื่องจากการสอนแบบเดิมทำให้
ผู้เรียนเป็นคนที่มีแค่ความรู้และความจำเท่านั้น แต่ยังขาดความรู้และความสามารถทาง
ด้านอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ดังนั้นการจัดการ เรียนการสอนตามหลักสูตร
ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 จึงจัดการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ
และมีทักษะขั้นพื้นฐานสำคัญในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ใคอย่างมีความสุข

วิชย ราษฎร์ศิริ (2522: 9) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรประถมศึกษา
พุทธศักราช 2521 ว่า "หมายถึง แผนการจัดประสบการณ์ทั้งหมดที่โรงเรียนจัดให้แก่
ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่พึงประสงค์"

อาจสรุปได้ว่า การจัดการ เรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา 2521
มุ่งเน้นในเรื่องการจัดประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนเกิดการ เรียนรู้หรือหาความรู้
ด้วยตนเอง เป็นสำคัญและในการจัดประสบการณ์การ เรียนรู้นี้เองจึงทำให้สื่อการสอนเข้า
มามีบทบาทสำคัญยิ่ง ในฐานะที่เป็นเครื่องมือที่จะเป็นตัวกลาง ในการถ่ายทอดความรู้จาก
ครู ไปสู่นักเรียนนั่นเอง

ดังนั้น "สื่อการสอนจึงมีความจำเป็นต่อการ เรียบการสอนในฐานะ
ตัวกลางที่จะช่วยในการ เปลี่ยนพฤติกรรม การเรียนรู้ และโดยที่การ เปลี่ยน
แปลงทางสังคมมีอิทธิพลต่อโรงเรียน การที่ความรู้วิพากษ์ใหม่เกิดขึ้น
มีผลให้ครูของสอนเนื้อหาวิชามากขึ้น ที่สำคัญที่สุดคือ การที่จำนวนนักเรียน
เพิ่มขึ้นทำให้ครูทำงานหนักขึ้น จึงมีส่วนทำให้สื่อการสอนเพิ่มความสำคัญขึ้น"
(มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2523: 61)

สุทศศรี ศรี (2523 : 5) ได้กล่าวถึงความสำคัญของสื่อการสอนที่มีอยู่ในหลักสูตร
ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ว่า หลักสูตรประถมศึกษา 2521 ได้กล่าวถึงสื่อการสอนไว้ใน
การเรียนทุกวิชาและ เน้นให้ผู้สอน เลือหาและ เตรียมสื่อการสอนไว้ก่อนการทำ การสอนทุกวิชา
รวมทั้งสนับสนุนให้ครูศึกษาค้นคว้าวัสดุที่มีในท้องถิ่นมาประ กฤษ์เป็นวัสดุอุปกรณ์การสอน ทั้งนี้เพราะ
เนื้อหาหลักสูตร เน้นให้นักเรียนปฏิบัติจริง รู้จักแก้ปัญหาต่าง ๆ และเป็นคนช่างสังเกต โดยเฉพาะ
วิธีการสอนแบบต่าง ๆ ซึ่งจำเป็นต้องใช้วัสดุอุปกรณ์ช่วยในการสอนที่เพียงพอ จึงจะเอื้ออำนวยให้
นักเรียนและครูปฏิบัติตามวิธีการ เรียบการสอนที่กำหนดไว้ในหลักสูตรใหม่ได้

นอกจากนั้น ชวิญใจ คงทรัพย์ (2524 : 4) ยังได้กล่าวถึงเนื้อหาวิชาตามหลักสูตร
ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ว่า วิชาทุกวิชาและเนื้อหาทุกเรื่องตามหลักสูตรประถมศึกษา
ครูอาจใช้สื่อการสอนเพื่อประกอบการสอนได้แทบทั้งหมด เพราะนักเรียนในวัยนี้โดยทั่วไปมักจะ
สนใจต่อประสบการณ์ใหม่ ๆ แปลก ๆ ยิ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น และยิ่งเป็นบทเรียน
ใหม่ ๆ สื่อการสอนยิ่งมีความจำเป็นต่อการ เสริมสร้างความสนใจ เพื่อให้ซาบซึ้งในบทเรียนเกิด
การเรียนรู้ จกจำไปได้นาน ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้
เล็งเห็นความสำคัญของสื่อการสอนมากขึ้น

ในการนำสื่อการสอนไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการ เรียบการสอนได้นั้นจำเป็นต้อง
อาศัยองค์ประกอบหลายประการ เช่น ความพร้อมทางค่านงบประมาณ ทัศนคติที่ดีของครูผู้สอน
ผู้บริหาร ฯลฯ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา เป็นต้น ดังนั้นแม้หลักสูตรจะ
ได้ประกาศใช้มาอย่างเข้าปีที่ 11 แล้วก็ตาม แต่เนื่องจากข้อบกพร่องหลายประการ จึงทำให้เกิด
ปัญหาทางค่านสื่อการสอนในระดับประถมศึกษาชั้น

จากเอกสารปัญหาการใช้หลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูประถม
ศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ 2527 : 30 - 35) ได้กล่าวถึงปัญหาทาง

ด้านการสอนโดยแบ่งออกเป็น 4 ด้านคือ

1. ปัญหาความเจตคติของผู้บริหารโรงเรียนและครูต่อสื่อการสอน พบว่า ผู้บริหารขาดการสนับสนุนผู้ผลิตและใช้สื่อการสอน ครูบางคนมีเจตคติต่อการใช้สื่อการสอนว่าทำให้ยุ่งยาก เสียเวลา สอนเนื้อหาไม่ทันตามกำหนด
2. ปัญหาด้านการจัดหาและผลิตสื่อการสอน แจ่มจันทร์ ปรีชาวิชัย (2522) พบว่า ครูไม่มีเวลาผลิตสื่อ ขาดงบประมาณในการจัดซื้อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนขนาดเล็กไม่มีอุปกรณ์ประเภทเครื่องฉาย และมีความยากลำบากในการจัดหาวัสดุสิ้นเปลือง ซึ่งตรงกับสายสมร คีวีเศษ (2523) พบว่า โรงเรียนได้รับงบประมาณไม่เพียงพอที่จะหาสื่อการสอนที่จำเป็นแต่มีราคาแพง นอกจากนั้นสื่อการสอนที่ครูผลิตเองก็ครูก็ไม่มีเวลาว่างจะทำ ส่วนประสงค์ เปเนนาม (2523) ได้เสนอว่า ปัญหาด้านการจัดหาและผลิตสื่อการสอนของครู คือ การขาดเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำในการผลิตสื่อการสอนและไม่ทราบว่าแหล่งบริการทางสื่อการสอนอยู่ที่ใดบ้าง
3. ปัญหาด้านการเก็บรวบรวมสื่อการสอน พบว่า โรงเรียนขาดสถานที่จัดเก็บรวบรวมสื่อ ถึงมีสถานที่ที่ขาดผู้ดูแลควบคุมเก็บสื่อการสอนอย่างเป็นระบบระเบียบ
4. ปัญหาการใช้สื่อการสอน พบว่า ครูขาดทักษะในการนำสื่อการสอนไปใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุปกรณ์ที่ใช้ไฟฟ้า การใช้สื่อไม่สอดคล้องกับเนื้อหาและไม่คุ้มค่ากับเวลาที่เสียไป

การที่จะเร่งรัดพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดและดำเนินการเกี่ยวกับโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ของประเทศ จึงได้ใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ในอันที่จะแก้ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งรวมทั้งปัญหาด้านสื่อการสอนด้วย โดยวิธีการต่าง ๆ เป็นต้นว่า มีนโยบายในการจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดซื้อสื่อการสอนสำหรับครูผู้สอนแจกจ่ายไปตามโรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศ การจัดโครงการห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา โครงการห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาและใช้กระเป๋านหนังสือไปตามโรงเรียนในกลุ่ม นอกจากนั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติยังได้พิจารณาหาแนวทางแก้ปัญหาโดยมุ่งจะให้โรงเรียนหลายแห่งร่วมมือกันผลิต ใช้และรวบรวมสื่อการสอนเอาไว้ที่ศูนย์กลาง

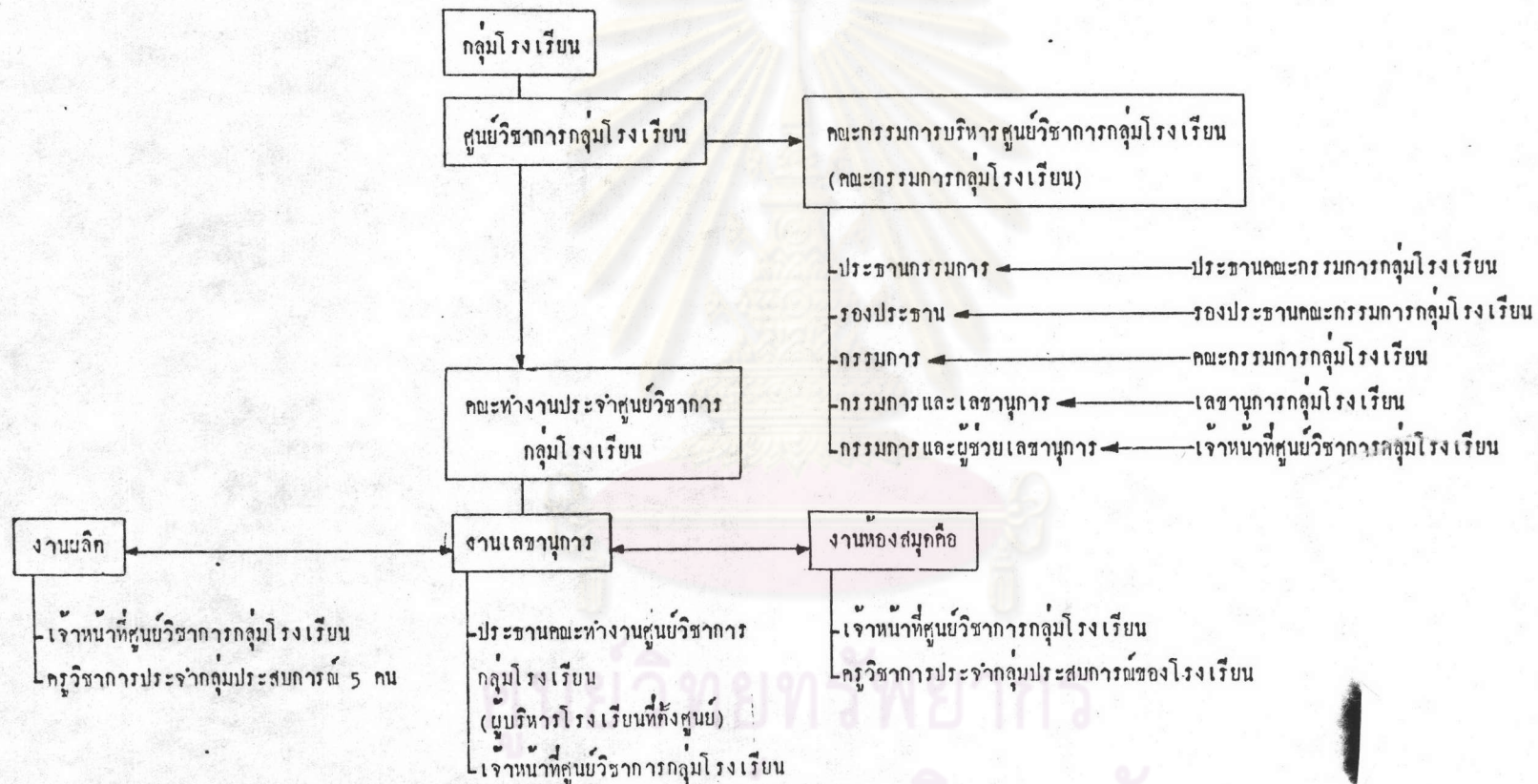
ระหว่างโรงเรียนเหล่านั้น และโดยที่ไคมีระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติว่าด้วยกลุ่มโรงเรียน พุทธศักราช 2529 (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2529: ม.ป.น.) กำหนดให้โรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียงกันซึ่งหาอาศัยกันในทุก ๆ ตำบลโดยกำหนดให้มีโรงเรียนจำนวนระหว่าง 7-10 โรงเรียน เป็น 1 กลุ่มโรงเรียน ในด้านการบริหารจัดการให้คณะกรรมการ 2 ประเภทคือ ผู้บริหารโรงเรียนทุกโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียน และครูผู้สอนที่ได้รับเลือกตั้งจากครูภายในกลุ่มโรงเรียนจำนวนกึ่งหนึ่งของโรงเรียนภายในกลุ่ม ถ้ามีเศษให้เพิ่มได้อีกหนึ่งคน

ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจึงได้จัดทำโครงการพัฒนารูปแบบการปรับปรุงคุณภาพประถมศึกษาชั้น โดยมุ่งให้จัดตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนเพื่อทำหน้าที่จัดวัสดุอุปกรณ์และสื่อการสอนให้โรงเรียนประถมศึกษาในกลุ่มหมู่บ้านกันใช้ จากเอกสารโครงการพัฒนารูปแบบการปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ม.ป.ป.ค: 2) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนดังนี้

1. เพื่อให้บริการสื่อการสอนแก่โรงเรียนประถมศึกษาภายในกลุ่ม
2. เพื่อให้คำแนะนำ หรือสาธิตการใช้สื่อการสอน
3. เพื่อศึกษารักษาและทำทะเบียนสื่อการสอน
4. เพื่อผลิตสื่อต้นแบบหรือเป็นสถานที่จัดกิจกรรมบางอย่างเกี่ยวกับการเรียนการสอน
5. เพื่อซ่อมแซมสื่อการสอนอย่างง่าย
6. เพื่อศึกษามผลการใช้สื่อการสอน

เพื่อให้บทบาทหน้าที่ของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนดำเนินไปตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้จัดบุคลากรในการบริหารและปฏิบัติงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ออกเป็น 2 คณะ ซึ่งพอสรุปออกเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

แบบภูมิที่ 1 ระบบการบริหารภายในศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ม.ป.ป. จ: 30)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. คณะกรรมการบริหารศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ซึ่งมอบให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ
คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน ประกอบด้วย

ประธาน คือ ประธานคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน

รองประธาน คือ รองประธานคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน

กรรมการ คือ คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน

กรรมการและเลขานุการ คือ เลขานุการกลุ่มโรงเรียน

กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ คือ เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

หน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน คือ

1.1 กำหนดนโยบายของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนให้สอดคล้อง
กับสภาพปัญหาและนโยบายของกลุ่มโรงเรียน ตลอดจนนโยบายของสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัด

1.2 จัดทำบุคลากรในการปฏิบัติงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

1.3 วางแนวปฏิบัติในการดำเนินงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

1.4 ควบคุมดูแลและให้การสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์
วิชาการกลุ่มโรงเรียน

1.5 ประเมินผลการดำเนินงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

1.6 พิจารณารายงานผลการปฏิบัติงานของศูนย์วิชาการกลุ่ม
โรงเรียนที่คณะทำงานศูนย์วิชาการกลุ่มใดจัดขึ้น เพื่อนำเสนอต่อไปยังหน่วยเหนือทราบ

2. คณะทำงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ประกอบด้วย

ประธาน คือ ผู้บริหารโรงเรียนที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

กรรมการ คือ ครูวิชาการประจำกลุ่มประมาณ 5 คน ซึ่งได้พิจารณาคัดเลือก
จากครูที่มีความสามารถในการผลิตและซ่อมแซมสื่อการสอน จากโรงเรียนในกลุ่ม

กรรมการและเลขานุการ คือ เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน มาจากครูใน
กลุ่มโรงเรียน ซึ่งคณะกรรมการบริหารศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนเป็นผู้คัดเลือกมาทำหน้าที่ประจำ
ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน และควรมีคุณสมบัติ คือ

- 1) มีความสามารถพิเศษหรือมีความถนัดในงานด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา
- 2) มีผลงานการสอนเป็นที่ยอมรับของคณะครูโดยทั่วไปในกลุ่มโรงเรียนนั้น
- 3) มีความสนใจที่จะทำหน้าที่ในศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน
- 4) มีนิสัยรักการบริการ ออกทน ชยัน และพยายามศึกษาค้นหาทางจัดการเรียน

การสอนให้ได้ดีมากที่สุด

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน คือ ดำเนินการปฏิบัติงานตามโครงการประจำปี และปฏิบัติงานประจำของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ตามฝ่ายงาน 3 งาน คือ

2.1 งานเลขานุการ ผู้รับผิดชอบ คือ ประธานคณะกรรมการศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนและเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน โดยมีหน้าที่ดังนี้ คือ

- 2.1.1 รับผิดชอบงานธุรการ ของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน
- 2.1.2 ประสานแผนงานและโครงการทางการเรียนการสอน การบริหารและการนิเทศของโรงเรียนต่าง ๆ ภายในกลุ่ม และพัฒนาให้เป็นโครงการประจำปีของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน
- 2.1.3 ประสานงานและแจกจ่ายงานแก่ฝ่ายงานผลิตและงานบริการ
- 2.1.4 ประสานงานในการจัดอบรมหรือประชุมปฏิบัติการที่มีขึ้นภายในศูนย์
- 2.1.5 เก็บรวบรวมข้อมูลสถิติต่าง ๆ ของโรงเรียนภายในกลุ่ม
- 2.1.6 ประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน
- 2.1.7 จัดเสนอรายงานผลการดำเนินงานที่ได้ประเมินแล้วแก่คณะกรรมการศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

2.2 งานผลิต ผู้รับผิดชอบ คือ เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน และครูวิชาการประจำกลุ่มประมาณ 5 คน โดยมีหน้าที่ดังนี้ คือ

- 2.2.1 ผลิตและจัดหาอุปกรณ์สื่อการสอน
- 2.2.2 พัฒนาเทคนิคและวิธีการในการผลิตและใช้สื่อการสอน การนิเทศ และการบริหาร
- 2.2.3 ซ่อมบำรุงสื่อการสอนที่ชำรุด
- 2.2.4 ให้คำแนะนำปรึกษาแก่ครูภายในกลุ่มโรงเรียน

2.2.5 ให้ความร่วมมือในการผลิตสื่อจกนิตรศการ หรืองานฝีมือใน
ครวที่มีกิจกรรมพิเศษของกลุ่มโรงเรียน

2.3 งานห้องสมุดสื่อ ผู้รับผิดชอบ คือ เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน
และครูวิชาการประจำกลุ่มประสบการณ์ที่อยู่ในโรงเรียน ซึ่งเป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน
โดยมีหน้าที่ คือ

2.3.1 จักระบบการเก็บรักษา เครื่องมือ อุปกรณ์ และสื่อการสอน

2.3.2 ร่างระเบียบการให้บริการเครื่องมือ อุปกรณ์ และสื่อการสอน

2.3.3 ให้ความปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์ และสื่อการสอนตาม
ที่ครูมาติดต่อขอใช้บริการ โดยเฉพาะข้อควรระวังในการใช้อุปกรณ์

2.3.4 รวบรวมสถิติการให้บริการ และประชาสัมพันธ์ให้โรงเรียนต่าง ๆ
ภายในกลุ่มทราบ

เมื่อพิจารณาจากสายงานบริหารศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนจะพบว่า เจ้าหน้าที่ศูนย์
วิชาการกลุ่มโรงเรียน เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและรับผิดชอบต่อการบริหารและการปฏิบัติงานของ
ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานการให้บริการด้านสื่อการสอน
แก่ครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียน

ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดศรีสะเกษ ได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2525 จนปัจจุบันนับเป็น
ปีที่ 5 แล้ว

ผู้วิจัยมีความเชื่อพื้นฐานว่าสื่อการสอนเป็นสิ่งที่สำคัญที่ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้
เพราะเป็นการถ่ายทอดความรู้ทางตา ทางหู และทางสัมผัส ถ้าสามารถจัดปัญหาที่สื่อการสอน
สอนได้จนครูผู้สอนสามารถใช้สื่อการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็จะทำให้ให้นักเรียนเกิดผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนอย่างดียิ่ง จากรายงานการวิจัยการศึกษาแบบการกระจายดัชนีคุณภาพ
การศึกษาและดัชนีเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (สำนักงานคณะ
กรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2526: 66) พบว่า จังหวัดที่มีคุณภาพการศึกษาต่ำและ
ต้องรีบเร่งปรับปรุงมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งคือศรีสะเกษ ดังนั้นในการวางแผนพัฒนาปรับปรุง

คุณภาพการศึกษาควรจะให้ความสนใจแก่จังหวัดศรีสะเกษเป็นพิเศษ ส่วนสาเหตุที่จังหวัดศรีสะเกษมีคุณภาพการศึกษาค่ำไถ่แก่ ปัญหาการกระจายอัตรากรุไม่ทั่วถึง ปัญหาการเกณฑ์เด็กที่มีอายุครบเกณฑ์เข้าเรียนไม่ทั่วถึง ปัญหาการเรียนภาษาไทยเนื่องจากจังหวัดศรีสะเกษมีเด็กที่ใ้ภาษาอื่นในโรงเรียนประถมศึกษาถึงประมาณร้อยละ 33 คือ ภาษาเขมร ร้อยละ 20 ภาษาส่วย ร้อยละ 12 และภาษาเขอ ร้อยละ 1 ปัญหาอัตรากรุตกต่ำชั้นสูง สาเหตุเนื่องจากเด็กขาดเรียนทำให้เวลาเรียนไม่เพียงพอ ปัญหาเด็กเรียนที่เรียนจบระดับประถมศึกษาแล้วแต่มีโอกาสดำเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาอัน้อยมาก จากการสำรวจและวางแผนการจัการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดศรีสะเกษ ปีพุทธศักราช 2523 พบว่า จำนวนนักเรียนที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวนประมาณ 27,000 คน แต่สามารถเข้าเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาเพียง 8,100 คน คิดเป็นร้อยละ 30 ซึ่งเป็นอัตรากรุเรียนต่อที่ต่ำมากเมื่อเทียบกับอัตรากรุเรียนของเขตกการศึกษาที่ 11 คือมีอัตรากรุเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาจากอัตรากรุเป้าหมายร้อยละ 57 ในช่วงของแผน (พ.ศ. 2523-2526) และปัญหาสำคัญอีกประการคือการขาดแคลนสื่อการเรียนและครุภัณฑ์ อุปกรณ์ส่วนมากครุทำเอง คุณภาพไม่ดี อุปกรณ์ที่จังหวัดมีน้อยมาก และครุส่วนใหญ่ไม่ใช่อุปกรณ์ประกอบการสอนอ้างว่าใช้ไม่เป็น เสียเวลา และทำให้สอนไม่ทันตามหลักสูตร นอกจากนี้ยังพบว่า จังหวัดศรีสะเกษเป็นจังหวัดที่มีประชากรยากจนที่สุด สถิติเกี่ยวกับการศึกษามักจะเป็นกลุ่มสุดท้ายของประเทศเกือบทุก ๆ เรื่อง เช่น เด็กขาดเรียนมากเป็นอันดับหนึ่งของประเทศ รวมทั้งได้รับงบประมาณต่ำมากเมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดข้างเคียงหรือจังหวัดที่มีขนาดเท่า ๆ กัน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2525 : 106)

การดำเนินการศูนย์วิชาการ กลุ่มโรงเรียนจะบรรลุเป้าหมายของโครงการเพียงใดก็ควรจะได้มีการศึกษาถึงการให้บริการของศูนย์วิชาการระดับกลุ่มโรงเรียน ว่ามีความสอดคล้องกับความต้องการ ของครุผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนเพียงใด

ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการศึกษาสภาพของสื่อการสอนของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ความคึกเห็นของเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีต่อการให้บริการของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน และความคึกเห็นของครุผู้สอนที่มีต่อการให้บริการของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพสื่อการสอนและการให้บริการด้านสื่อการสอนของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ตามการรับรู้ของเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน และครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับสภาพสื่อการสอนและการให้บริการสื่อการสอนของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ เท่านั้น
2. การวิจัยนี้เน้นเฉพาะบทบาทของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนในด้านการให้บริการสื่อการสอน
3. ประชากรและตัวอย่างประชากรคือ เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน และครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียน ปีการศึกษา 2528 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ
4. สื่อการสอนของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน หมายถึง
  - .1 สื่อการสอน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจัดส่งไปให้ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ในจังหวัดศรีสะเกษ
  - .2 สื่อการสอน ซึ่งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนจัดทำมาเองด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ผลิตขึ้นเอง ซื้อ หรือรับบริจาคจากหน่วยงานอื่น ๆ เป็นต้น

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยถือว่ามีความเชื่อถือได้ เพราะได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ถือว่าครอบคลุมสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน และครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียน
2. ผู้วิจัยถือว่าการตอบแบบสอบถามของเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน และครูผู้สอนเป็นไปตามสภาพที่เป็นจริง ดังนั้นข้อมูลที่ได้รับเป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบสำรวจ โดยใช้แบบสอบถาม

1. ประชากรและตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ

1.1 เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ ในปีการศึกษา 2528

1.2 ครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ ในปีการศึกษา 2528

2. การศึกษาค้นหาหาข้อมูลเบื้องต้น

2.1 ศึกษาค้นหาจากเอกสารโครงการ พัฒนารูปแบบการปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษาที่เกี่ยวกับความเป็นมา วัตถุประสงค์ และการดำเนินการของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ในจังหวัดศรีสะเกษ

2.2 ศึกษาปัญหาสื่อการสอน ทฤษฎี สถิติทางการศึกษา รายงานการวิจัย รวมทั้งสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์จังหวัดและครูในจังหวัดศรีสะเกษ เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย

3. การสร้างแบบสอบถามเพื่อเป็นเครื่องมือในการวิจัย

3.1 จัดทำและนำแบบสอบถามฉบับชั่วคราวที่สร้างขึ้น เสนอขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข

3.2 นำแบบสอบถามฉบับปรับปรุงไปทดสอบใช้กับเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน จังหวัดปัตตานี จำนวน 20 คน ครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียน จังหวัดปัตตานี จำนวน 20 คน รวมทั้งสิ้น 40 คน

3.3 แก้ไขปรับปรุงให้เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

4. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้กับประชากรและตัวอย่างประชากร คือ เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน จำนวน 114 คน และครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียน จำนวน 456 คน โดยผ่านศึกษานิเทศก์อำเภอ ในจังหวัดศรีสะเกษ และเก็บรวบรวมแบบสอบถามโดยทางไปรษณีย์

5. แจกแจงและวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่า ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางและความเรียง
6. วิเคราะห์ข้อมูล
7. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและขอเสนอแนะ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

- สื่อการสอน** หมายถึง วัสดุ (Software) คือสิ่งที่ช่วยสอนที่มีการเปลี่ยนแปลง เลื่อมสภาพได้ง่าย อุปกรณ์ (Hardware) คือสิ่งช่วยสอนที่เป็น เครื่องมือ เครื่องเสียงต่าง ๆ รวมทั้งกระบวนการและวิธีการ (Technique) คือกิจกรรมทุกอย่างที่ครูหรือนักเรียนจัดขึ้น ทั้งในและนอกห้องเรียน
- สภาพสื่อการสอน** หมายถึง จำนวน ชนิด ประเภท และคุณภาพสื่อการสอนของ ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติได้จัดส่งไปให้
- การให้บริการค่านสื่อการสอน** หมายถึง การให้บริการสื่อการสอนแก่ครูผู้สอนในกลุ่ม โรงเรียน ได้แก่ การให้บริการขอยืมและคืนสื่อการสอน การผลิต และซ่อมบำรุงสื่อการสอนและการให้คำแนะนำค่านสื่อการสอน
- ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน** หมายถึง หน่วยงานซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มโรงเรียนที่ให้ การสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา ทั้งในด้านการจัดการเรียนการสอนตามกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ การวางโครงการเพื่อส่งเสริมหรือปรับปรุงคุณภาพการเรียน การสอน และการผลิตสื่อการสอนหรือเครื่องมือใช้ในการเรียน การสอน
- กลุ่มโรงเรียน** หมายถึง กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษ โดย จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช 2526

จัดแบ่งโรงเรียนออกเป็นกลุ่มโดยคำนึงถึงลักษณะการปกครอง
ท้องถิ่นและลักษณะทางภูมิศาสตร์ของโรงเรียนเป็นหลัก แต่ละกลุ่ม
มีจำนวนโรงเรียน 4-12 โรงเรียน ให้ความร่วมมือช่วยเหลือสนับสนุน
กันทั้งทางกำลังคนและกำลังงาน ในแต่ละกลุ่มมีการปรับปรุง
ส่งเสริมโรงเรียนในด้านวิชาการ อาคารสถานที่ บุคลากร กิจกรรม
นักเรียน ชุมชนและการเงิน และงานการประชาสัมพันธ์ระหว่างชุมชน

เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการ หมายถึง ครูซึ่งอยู่ประจำศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ศูนย์ละ 1 คน
เพื่อทำหน้าที่ให้บริการด้านสื่อการสอน

ครูผู้สอน

หมายถึง ครูซึ่งสอนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ โดยมีทั้งครูผู้สอนที่เคยให้บริการ
สื่อการสอนและครูผู้สอนที่ไม่เคยให้บริการ สื่อการสอนจากศูนย์วิชาการ
กลุ่มโรงเรียน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นประโยชน์แก่ผู้ดำเนินการ โครงการพัฒนารูปแบบการปรับปรุงคุณภาพการ
ประถมศึกษาในการปรับปรุงการให้บริการของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ
2. เป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารสำนักงานการประถมศึกษาระดับจังหวัด อำเภอ และ
ผู้บริหารการประถมศึกษาระดับกลุ่มโรงเรียน ในการที่จะปรับปรุงการให้บริการของศูนย์วิชาการ
กลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดอื่น ๆ
3. เป็นแนวทางแก่ครูประถมศึกษาในกลุ่มโรงเรียนในการให้บริการของศูนย์วิชาการ
กลุ่มโรงเรียน
4. เป็นแนวทางแก่เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนในการจัดบริการด้านสื่อ
การสอน